

Utrecht Symptoom Dagboek

4 dimensioneel (USD-4D)

Een meetinstrument en gesprekshulpmiddel
op de vier dimensies van palliatieve zorg

Informatie voor zorgverleners

- > Waarde van het USD-4D
- > Over de vragenlijst USD-4D
- > Tips voor het gesprek

Het Utrecht Symptoom Dagboek – 4 dimensioneel
is ontwikkeld door:

UMC Utrecht

Associatie Hospicezorg
Nederland

Meer informatie: palliaweb.nl/usd-4d

Waarde van het USD-4D

Het Utrecht Symptoom Dagboek – 4 dimensioneel (USD-4D) wordt gebruikt om klachten en zorgen (met name bij sociaal en zingeving spreken we niet van symptomen) op alle vier de dimensies (fysiek, psychisch, sociaal en spiritueel) bij patiënten in de palliatieve fase te signaleren en monitoren. Met het USD-4D creëer je een opening om dieper in gesprek te gaan en erachter te komen welke zorgbehoefte de patiënt op dat moment heeft.

Waarde voor patiënten en naasten

Een ogenschijnlijk makkelijke vraag 'Hoe gaat het?' is door iemand in de laatste fase van het leven helemaal niet zo simpel te beantwoorden. Want raakt die vraag eigenlijk wel alle lagen van hoe het écht met iemand gaat?

Het USD-4D zorgt ervoor dat niet alleen de lichamelijke en psychische klachten aandacht krijgen, maar ook de sociale en existentiële vragen, die vaak leven bij mensen in de laatste levensfase. Het USD-4D helpt patiënten om goed onder woorden te brengen wat zij nodig hebben en haalt naar boven wat anders onbespreekbaar blijft.

Waarde voor de zorgverlener(s)

Het USD-4D helpt bij het geven van zorg op maat. Neem je het symptoomdagboek regelmatig af, dan krijg je een duidelijk beeld van de veranderende toestand van een patiënt. Je kunt objectief beoordelen of ingezette interventies doen wat de patiënt belangrijk vindt. De samenhang in symptomen wordt zichtbaar en het hele multidisciplinaire zorgteam krijgt een eenduidig beeld, omdat de eigen interpretatie van de zorgverlener wegvalt.

Over de vragenlijst USD-4D

- Leg aan de patiënt uit waarom je het USD-4D wilt gebruiken.
- Patiënt vult de vragenlijst in, indien nodig of wenselijk kan een naaste of zorgverlener dit doen voor de patiënt.
- Het kan bijdragend zijn om het invullen van het USD-4D en het gesprek te combineren. Je stelt de vragen dan aan de patiënt, noteert de score die de patiënt aangeeft en gaat meteen in gesprek over het antwoord.

Indeling USD-4D

(numerieke schaal van 0 tot 10)

Lichamelijk (9)

Pijn – vermoeidheid – droge mond – eetlust – uitscheidingsproblemen – benauwdheid – slaapproblemen – slikklachten – misselijkheid

Psychisch (2)

Angst – somberheid

Sociaal en spiritueel (5)

Toekomen aan zichzelf – relatie met dierbaren – draagkracht – gedachten over levenseinde – balans opmaken

Samenvattend in kwaliteit van leven (2)

Algeheel welbevinden – waardegevoel

Tips voor het gesprek

- Bespreek de scores met de patiënt en nodig uit om aan te geven wat als eerste aandacht nodig heeft.
- Neem er even de tijd voor, zodat je ook werkelijk met de patiënt in gesprek kunt, het USD-4D is geen “afvinklijstje”, maar een gesprekshulpmiddel.
- Enkele voorbeeldzinnen om het gesprek te beginnen:
 - Ik lees dat u ... hebt opgeschreven. Wilt u mij hier iets meer over vertellen?
 - Wat betekent het voor u dat u last hebt van ...?
 - Zullen we samen naar uw klachten en zorgen kijken via het USD-4D?
- Vertel de patiënt en naasten dat er voor hen informatie te vinden is op overpalliatievezorg.nl.
- Vraag aan je patiënten hoe ze het gebruik van het USD-4D ervaren. Het is een bewezen effectief hulpmiddel, maar geen doel op zich.

Opvolging na het gesprek:

- Noteer de uitkomsten en het verloop van de symptomen of zorgen die de patiënt belangrijk vindt in het zorgdossier en bespreek ze met het multidisciplinaire zorgteam.
- Vraag vraag hulp of advies aan collega's met aanvullende expertise of van andere disciplines voor problemen of zorgen van de patiënt waar je zelf niet meteen antwoord op hebt.
- Gebruik de landelijke richtlijnen palliatieve zorg voor het kiezen van de juiste interventies voor de symptomen die de patiënt belangrijk vindt.